

przypadku mamy do czynienia z przykładem Piety bolesnej, świadczą o tym atrybuty Marii – sztylet wbity w serce i łza spływająca na policzek. Ważniejsze jest tu zilustrowanie „bolesnej tajemnicy z życia Marii, a nie idei *pietas*, to jest wiernej miłości, prowadzącej do spełnienia obowiązku”³¹. Kolorystyka tego obrazu utrzymana jest w ciemnej tonacji. Jedynie białe szaty Jezusa oraz miejscami jaśniejsze tło rozświetlają nieco obraz.

Maria pochylona jest nad ciałem syna. Prawą ręką podtrzymuje jego głowę, lewą trzyma na piersi, smutno spogląda na umęczone ciało. Odziana jest w granatowe i białe szaty. Połączenie tych kolorów jest znakiem szczególnego poświęcenia się Maryi, a kolor niebieski oznacza nieskazitelność i czystość. Chrystus ułożony jest na białej płachcie symbolizującej czystość i niewinność. Widoczne na ciele rany po gwoździach i krew spływająca na białą szatę są wyrazem poświęcenia, męczeństwa i odkupienia życia poprzez przelaną krew. Symbolizują zbawienie i wybawienie człowieka od grzechu pierworodnego. Poniżej ciała Chrystusa leżą symbole ukrzyżowania: gwoździe, młotek, korona cierniowa. Słońce i Księżyc na niebie oznaczają spowicie nieba ciemnością.

Tłocznia Mistyczna, cudowna krew Chrystusa (PME 16337/E) [il. 2]; (17,8 cm x 12,8 cm, fot. Edward Koprowski, Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie)

Specjalny kult dla Najświętszej Krwi Pańskiej wyrażają ilustracje określane jako *Chrystus w tłoczni mistycznej*. W myśl prorocत्व Izajasza (63, 1–4), św. Augustyn zwykł mówić, że Chrystus jest winnym gronem z Ziemi Obiecanej, które położą pod prasę; że niewierzący i grzeszni powiększają cierpienia Zbawiciela w tłoczni³².

Na prezentowanym *retablo* widzimy postać kłęczącego Chrystusa na studni z rękoma złożonymi w geście modlitwy. Z jego ciała – czoła, ramion, rąk, łokci, bioder, kolan i stóp – ścieka do niej krew. Wokół studni zgromadzone są owce. Pod lewym ramieniem Chrystus trzyma winorośl, na której końcach z pięciu kiści winogron skapuje sok. W innych przedstawieniach Tłoczni Mistycznej winorośl często wyrasta z ran w boku Chrystusa.

Atrybuty tutaj przedstawione, a więc winorośl i winogrona oraz sok winny są symbolicznym odniesieniem do krwi Chrystusa, krwi ofiarnej sprawiającej pełne odkupienie i przebaczenie grzechów. Dookoła studni usytuowanych jest siedem owieczek symbolizujących siedem sakramentów lub też siedem pieczęci z Księgi Objawienia (Apokalipsy wg Św. Jana). Owce – to metafora wiernych spragnionych zbawienia. Złożone ręce Chrystusa wyrażają wzniesienie duszy do Boga.

³¹ PIELAS 2000: 167.

³² KIBISH-OZAROWSKA 1999: 127.